

SALVS REI PVBLICAE SVPREMA LEX ESTO.

VYBRANÁ
TÉMATA

Maďarsko – volby 2006

(9/2007)

Sandra Hrachová

Parlament České republiky
Kancelář Poslanecké sněmovny
Parlamentní institut

Obsah:

POLITICKÝ SYSTÉM	2
CHARAKTERISTIKA STRANICKÉHO SYSTÉMU A PARLAMENTNÍCH POLITICKÝCH STRAN. 3	
SLOŽENÍ VLÁDY A PARLAMENTU V LETECH 2002-2006.....	5
VÝSLEDKY VOLEB A NOVÉ SLOŽENÍ PARLAMENTU ROKU 2006	5
PRAMENY	6

Politický systém

Maďarsko je republikou s parlamentně demokratickým způsobem vlády. Ústava byla přijata parlamentem 18. října 1989. Nejedná se o ústavu novou, nýbrž o novelizaci komunistické ústavy z roku 1949, která ale byla tak rozsáhlá, že lze mluvit o téměř novém ústavním textu. Ústavu může měnit pouze parlament dvoutřetinovou většinou všech poslanců.

Zákonodárnou moc v Maďarsku představuje jednokomorové Národní shromáždění složené z 386 poslanců volených na čtyři roky. Maďarsko má smíšený volební systém, který kombinuje prvky většinového a poměrného systému. Z celkového počtu 386 poslanců je 176 voleno většinově dvoukolovým většinovým systémem v jednomandátových volebních obvodech a 146 mandátů je voleno poměrně ve dvaceti volebních obvodech, také zbylých 64 mandátů je voleno poměrně, ale v jednom celostátním volebním obvodě. Zákonodárnou iniciativou disponuje prezident republiky, vláda, parlamentní výbory nebo i jednotliví poslanci. Kromě tvorby legislativy parlament stanovuje sociálně-hospodářský plán státu, bilancuje státní ekonomiku, ratifikuje mezinárodní smlouvy, rozhoduje o použití ozbrojených sil uvnitř i vně státu a může vypsát referendum.

Výkonnou moc představuje prezident a vláda. Prezident je hlavou státu a vrchním velitelem ozbrojených sil, ztělesňuje jednotu národa a dohlíží na demokratické fungování státu. Je volen parlamentem na období pěti let, přičemž může být zvolen maximálně na dvě funkční období. Jeho právní akty jsou kontrasignovány premiérem nebo příslušným ministrem. Prezident reprezentuje stát navenek, uzavírá mezinárodní smlouvy, vyhlašuje volby a celostátní referenda.

Vláda je složena z premiéra a ministrů. Kandidáta na premiéra navrhuje prezident republiky. Premiér je volen parlamentem nadpoloviční většinou všech poslanců. Ministry jmenuje a odvolává na návrh premiéra prezident. Pro maďarský politický systém je charakteristická silná pozice premiéra. Premiér řídí ministry a koordinuje jejich činnost. Vláda je politicky odpovědná parlamentu.

Charakteristika stranického systému a parlamentních politických stran

Maďarský stranický systém se vyznačuje velkou stabilitou. V letech 1990 až 1998 se do parlamentu dostalo vždy šest politických stran. V roce 2002 se počet parlamentních stran snížil na čtyři. Stranický systém je sice stabilní, ovšem dochází k značnému přesouvání voličské podpory. Maďarský stranický systém směřuje k bipolárnímu uspořádání, tento trend se velmi výrazně projevuje od parlamentních voleb v roce 2002. Na jedné straně politického spektra stojí konzervativní křesťansky a národně orientovaný pravicový pól, a na druhé sociálně demokratický a liberálně levicový pól.

Maďarská socialistická strana (Magyar Szocialista Párt- MSZP)

- **Základní charakteristika:** vznikla transformací z někdejší komunistické Maďarské socialistické dělnické strany v roce 1989, hlásí se k myšlenkám západní sociální demokracie, ale mezi jejími vysoce postavenými reprezentanty zůstávají nadále exponenti bývalého komunistického režimu, nejsilnější strana levé části stranického spektra, dlouhodobě spolupracuje s liberální SZDSZ, v ekonomické oblasti stojí v levém středu, člen Strany evropských socialistů a Socialistické internacionály;
- **Hlavní principy:** vymezuje se proti nacionalismu opozičních stran, podpora tržního hospodářství, pomoc sociálně slabým;
- **Zahraniční politika:** podpora EU, proti radikálním změnám evropské politice, její podpora evropské integrace nicméně není principiální, jelikož vychází z kalkulace nákladů a zisků Maďarska, deklaruje svůj zájem na tom, aby EU co nejvíce odpovídala maďarským zájmům, aby bránila zájmy malých zemí a aby rozhodování a jednání v EU bylo pro Maďarsko co nejvýhodnější;

Maďarské demokratické fórum (Magyar Demokrata Fórum - MDF)

- **Základní charakteristika:** konzervativní, křesťansky a národně orientovaná strana, založena v roce 1987, na konci 80. let bylo fórum nejvýznamnějším opozičním hnutím, v průběhu 90. došlo ve straně k několika ideovým krizím a odštěpení nacionalistické a pragmatické větve, v 90. letech byla strana vůdčí silou pravice, v současnosti je zcela závislá na koaliční spolupráci s Fidesz-MPP, člen Evropské demokratické unie a Evropské lidové strany;
- **Hlavní principy:** velmi silný konzervatismus – národní tradicionalismus;

- **Zahraniční politika:** proevropské stanovisko, ale trvá na artikulaci a reprezentaci národních zájmů Maďarska a integraci podporuje do té míry, do jaké je s těmito zájmy kompatibilní, pro MDF jsou prioritou národní zájmy a teprve potom EU a evropská politika je chápána jako pouhý základ pro národní politiku, klade důraz na kulturní rozměr integrace a na zachování tradičních hodnot a institucí národní kultury;

Svaz mladých demokratů Maďarská občanská strana (Fiatal Demokraták Szövetsége – Magyar Polgári Párt - Fidesz-MPP)

- **Základní charakteristika:** středo-pravicová konzervativní křesťanskodemokratická strana byla založena v roce 1988, v první polovině 90. let byla strana zaměřená liberálně, v roce 1995 došlo k výraznému posunu ke konzervatismu a národní křesťanské orientaci, nejsilnější strana pravé části stranického spektra, člen Evropské lidové strany;

- **Hlavní principy:** preference národních zájmů, silný konzervatismus, anti-komunistické postoje;

Zahraniční politika: preference národních zájmů, důraz na obhajobu maďarských menšin v zahraničí, od roku 1998 se staví do kvalifikované opozice k některým politikám EU, zejména požaduje změnu rozhodovacího mechanismu v EU, zvýšení její transparentnosti a další reformy;

Svaz svobodných demokratů (Szabad Demokraták Szövetsége - SZDSZ)

- **Základní charakteristika:** liberální strana, založena 1988 jako opozice MSZMP, její voličskou základnu tvoří převážně obyvatelé větších měst, člen Liberální internacionály

- **Hlavní principy:** bojuje za nižší inflaci a snížení zadluženosti, radikální antikomunismus, orientace na liberální principy slučitelné se sociální solidaritou;

- **Zahraniční politika:** proevropské zaměření, ovšem EU je z jejího pohledu žádoucí jen pokud pomáhá naplňovat cíle strany

Křesťanskodemokratická strana lidová (Kereszténydemokrata Néppárt - KDNP)

Základní charakteristika: konzervativní strana, obnovena v roce 1989 po čtyřiceti letech, od roku 2005 v koalici s Fidesz-MPP

Složení vlády a parlamentu v letech 2002-2006

Předposlední volby do Národního shromáždění se v Maďarsku konaly ve dnech 7. dubna a 21. dubna 2002. Průběh voleb byl pravděpodobně nejdramatičtějším v historii postkomunistického Maďarska. Volby přinesly nejtěsnější výsledek. Zároveň došlo ke značné proměně v systému politických stran, kdy parlamentní křesla získaly pouze čtyři politické strany, z toho jedna jen díky kandidatuře v rámci koalice. Celkem se voleb zúčastnilo 23 politických subjektů.

Stranám dosavadní vládní koalice (Fidesz – MPP a MDF) se nezdařilo získat ve volbách roku 2002 nadpoloviční většinu mandátů. Volební koalice Fidesz – MDF ztratila především v prvním kole voleb. Její vítězství v druhém kole voleb sice nakonec stačilo k získání největšího parlamentního zastoupení, ale vládu sestavila do té doby opoziční MSZP, která spolu se SZDSZ získala těsnou parlamentní většinu.

Parlamentní strany	Počet hlasů (%)	Počet mandátů v roce 2002
Maďarská socialistická strana - MSZP	42%	178
FIDESZ-MPP	41,6%	188
Svaz svobodných demokratů - SZDSZ	5,7%	19
SZDSZ – MSZP*	0,5%	1

Zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/Hungarian_parliamentary_election%2C_2002

* Společní kandidáti

Výsledky voleb a nové složení parlamentu roku 2006

Poslední volby do Národního shromáždění se v Maďarsku konaly ve dnech 9. a 23. dubna 2006. Do voleb roku 2006 se zaregistrovalo 48 politických subjektů. V 1. kole přišlo volit 67,83 % oprávněných voličů, ve 2. kole 64,39 %. Parlamentní zastoupení získalo 5 stran. Samostatně překročily 5 % klauzuli Maďarská socialistická strana (MSZP), Svaz svobodných demokratů – Maďarská liberální strana (SZDSZ) a Maďarské demokratické fórum (MDF), na společných kandidátkách tuto podmínku splnily strany koalice Svazu mladých demokratů (Fidesz) a Křesťansko-demokratické strany lidové (KDNP). Hranici 1 %

překročilo ještě radikální uskupení MIÉP–Jobbik (Strana maďarské pravdy a života spolu s radikálními pozůstatky malorolnické strany) se ziskem 2,2 %.

Vítězem voleb se tedy stala dosavadní vládní koalice MSZP a SZDSZ, která v parlamentu obsadila celkem 210 křesel (54,4 %). Bylo to vůbec poprvé od pádu komunistického režimu, co dali voliči i pro další období mandát stávajícímu vládnímu táboru. Největším překvapením voleb bylo parlamentní zastoupení obou malých stran (SZDSZ a MDF).

Parlamentní strany	Počet hlasů (%)	Počet mandátů v roce 2006
Maďarská socialistická strana - MSZP	46,6%	186
FIDESZ-KDNP	46,6%	164
Svaz svobodných demokratů - SZDSZ	1,9%	18
MSZP-SZDSZ	2,3%	6
Maďarské demokratické fórum - MDF	0,50%	11
Sdružení Somogy*	0,43%	1

Zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/Hungarian_parliamentary_election%2C_2006

*Regionální sdružení „Za župu Somogy“

Prameny

Benda, L. (1998): Maďarská republika, In: Dančák, B. (ed.): Integroční pokusy ve středoevropském prostoru I., Brno, Masarykova univerzita, s. 58 – 89.

Benda, L. (1999): Maďarská republika, In: Dančák, B. (ed.): Integroční pokusy ve středoevropském prostoru II., Brno, Masarykova univerzita, s. 103 – 130.

Klíma, M. (1998): Smíšený volební systém, In: Politologický časopis, roč. V., č. 3, s. 213 – 230.

Kubát, Michal a kol.: Politické a ústavní systémy zemí středovýchodní Evropy. Praha: Eurolex Bohemia s.r.o. 2004

Wikipedia

http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Hungary

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_political_parties_in_Hungary

http://en.wikipedia.org/wiki/Hungarian_parliamentary_election%2C_2002

http://en.wikipedia.org/wiki/Hungarian_parliamentary_election%2C_2006